

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Quia implicat, ut judicium directum naturale inevidens sit firmum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

sunt, *L. De etate* 13. §. *Nihil interest ff. de Inter.* Et pactio obscura interpretatur contra proferentem, *L. Si actorem* 16. §. *lex ff. de Servit. urbana pradiorum*: & in ambiguo sermone non utrumque dicimus, sed id tantum, quod volumus, *L. in ambiguo* 3. ff. *de Rebus dub.* ergo ex utroque jure habetur, quod quoties lex non est clara, sed obscura, nihil obliget; sed quoties Jus Canonicum, Pontifices, SS. PP. DD. judicium tantum ferunt de probabilitate veritatis opinionis; veritas opinionis est obscura, adeoque etiam lex: ergo lex, etsi daretur, non obligat: ergo nemo tenetur ad directum de veritate incertum judicium, sed satis de probabilitate utriusque opinionis pro libito, quia datur probabilitas legis, & non legis.

N. 54. Confirmo 6. quia si quoties lex est obscura non obligat, multo minus lex, quæ non est certo probabilis, obligabit: sed lex de ferendo circa incerta iudicio directo subjective probabilis, probabiliori, aut moraliter certo, antequam operemur, nullâ auctoritate, nullâque firmâ ratione ab Adversariis probatur; illam enim purè affirmant, quia volunt: ergo talis lex multo minus obligabit.

§. II.

Quia implicat, ut iudicium directum naturale incedens sit firmum.

S U M M A R I U M.

Dilectum Caietani, quod opinio tripliciter sit illucida, n. 56.

Affectus ad propria, causa erroris, ibid.

Caietanus, & M. Bannez ait reprehendendos esse, qui suis opinionibus ita adherent, ut oppositas non putent probabiles, ibid.

S. Thom. aperte contradistinxit iudicium opinionativum a determinativo de veritate, n. 57.

Non est necesse, ut quis solvat oppositas rationes antequam sequatur aliquam opinionem, ut constat ex S. Thom. ibid.

Hinc rejiciendus Fogarinus, ibid.

Contradictio P. Thyrsi, n. 58.

Rectè Illustr. Fuentes rejicit, & probat repugnare, ut opinio probabilior sit ita moraliter certa, ac est hæc propositio, Hostia exposita est consecrata, ego sum baptizatus, n. 59. 60.

Istæ excludunt omnem prudentem formidinem oppositi, non ita opinio inter TT. incerta, ibi.

Sicut ex evidentiâ credibilitatis mysteriorum fidei non sequitur eorum evidentiâ, ita multo minus ex eo quod opinio sit evidenter probabilior, sequitur, quod sit evidenter vera, n. 61.

Est contra logicam ex probabilitate inferre veritatem, n. 62.

Implicat, ut opinio probabilior iudicetur determinatè vera, n. 63. 64.

Volunt Adversarii, quod iudicium directum subjective probabilius debeat esse firmum; & absolutum de veritate opinionis, & honestate operationis, ne formaliter peccemus, & ut honestè formaliter operemur. Intentum nostrum est hujus doctrinæ repugnantiam ostendere; quâ ostensâ, non tantum necessarium non erit, quin repugnabit, ut ante operationem necessarium sit iudicium directum determinatum, & absolutum de veritate opinionis, & de honestate operationis.

Et primo quidem egregium se mihi offert Card. Caietani dictum in Summâ verb. *Opinio*, ubi ait, opinionem tripliciter esse illicitam. Primo ex eo quod sit voluntaria: Secundo ex non relatione ad suam regulam. Tertio ex modo, dum nimis firmiter adheretur opinioni, & asseritur, ut certum, & indubitatum, quod tamen est intra latitudinem opinabilem; & hinc sepe erratur ex nimio affectu ad nostra, & minori, quam opus fuerit, examine, resolutione, ac iudicio, dum probabilia accipiuntur, ac demonstrata. Hæc Caietanus: Consonat ex eadem nobili familiâ M. Bannez tom. 1. in 1. p. quæ. 1. M. Bannez art. 8. dubitat. ult. concl. 1. dicens: Merito reprehendendi sunt aliqui TT. qui opinionibus proprijs, vel aliorum nimis adherentes, statim contraria dogmata præcipiti quâdam sententiâ absque sufficientibus rationibus damnant. Ita M. Bannez. An autem hoc cadat in eos Probabilioristas, qui pleno ore docent, nullam oppositam esse probabilem ei, cui sua est probabilior, viderit Lector. Hoc ego scio, quod S. Thom. quodlib. 9. art. 15. ita dilcurret: Illud, quod vergit in commune periculum, non est ab Ecclesiâ sustinendum; Ecclesiâ sustinet; ergo non est periculum peccati mortalis. Hæc S. Thom. Si ergo, ut rectè M. Bannez l. c. dub. 4. concl. 6. Ecclesiâ prudente, & sciente, hæc inter TT. opinionum varietas permittitur, perinde est, ac si Ecclesiâ diceret: Unusquisque in suo sensu abundet, dummodo fidei veritas, & Ecclesiæ Catholice auctoritas defendatur. Ita M. Bannez. Hæc duplici ex titulo tradere duxi, tum ut ostenderem falsitatem hujus principij familiaris Probabilioristis, quod nemo sibi probabilem judicare potest opinionem oppositam, quoties propria est sibi probabilior; nam si nulla opposita mea est mihi probabilis, evidenter sequitur, quod omnis opposita mea non est mihi probabilis, immo est mihi improbabilis; nil autem peius dici

N.

56.

Caiet.

M. Bannez

S. Thom.

M. Bannez

dici

dici potest de aliquâ opinione, præcinden-
do à censuris Theologicis, quàm quod non
sit probabilis, aut quod sit improbabilis:
tum ut aperirem falsitatem quoque alterius
doctrinæ, nempe quod iudicium directum
subjectivè probabilius debeat esse fixum,
firmum, absolutum, & determinatum
de veritate; quomodo enim tale sit, si op-
positum iudicium est quoque certò probabi-
le?

N. ^{57.} ^{S. Tho.} ^{III.} ^{P. Thy.} Secundò sefe mihi offert S. Thom. 3. p.
qu. 78. art. 1. ad 1. qui loquens de Innoc. III.
dixit: *Contra hoc sunt expresse verba Evangelij;*
unde prædicta verba Innocentij sunt opinativè
magis dicta, quam determinativè. Ecce Angeli-
cus apertè contradistinguit *opinativum* à de-
terminativo: ergo dicere, quod iudicium opi-
nativum debeat esse absolutum, & determi-
natum de veritate, ut docet P. D. Thyrsus,
videtur contra S. Thomam. Accedit tum M.

M. Joan. à S. Thom. 3. p. qu. 48. art. 5. ad 2. qui
postquam traxit textu D. Augustini, (quem
S. Aug. ramen non sequitur) dicit, quod S. Augu-
stinus loquatur opinando, non determinando,

P. Henr. *sicut sepe facit in illo libro: tum P. Henricus*
Enriquez lib. 1. de Pontif. Romani Clave
cap. 15. §. 1. ubi loquens de S. Thom. scribit.
S. Thomas in quibusdam loquitur opinativè,
& interdum retractat, quod prius etiam in Theo-
logica Summâ dixerat. Ergo si ex S. Thom.
& ex M. Joan. à S. Thom. & ex P. Enri-
quez loqui opinativè, & loqui determina-
tivè, adeo inter se opponuntur, & contra-
distinguntur, non video, quomodo dici
possit, quod iudicium directum subjectivè
probabilius, cum semper sit opinati-
vum, esse debeat, non tantum firmum, sed
absolutum, & determinatum de veritate:
& longè minùs video, quomodo doctrina

Fogar. Fogarini sustineri possit, quod omne iudi-
cium directum necessarium ad rectam ope-
rationem debeat esse moraliter certum, &
tale, ut antequam illi assentiar, debeam sem-
per priùs solvissse rationes stantes pro iudicio
directo opposito. Nam Caietanus 1. 2. q. 109.

Caier. ^{S. Tho.} art. 8. ait: Dubium quidem magnum occur-
rit in multis: primo ex ipso Authore, quia
in 2. dist. 28. q. 1. art. 2. rejicit hanc viam,
quam hic docet pro sententiâ, & arguit con-
tra eam solvens rationem ejus, & dimittit
eam ut falsam; in hoc autem loco non re-
spondet suis rationibus ibidem factis, & ta-
men determinat oppositum. Hæc Caietanus.
Ecce S. Thom. sequitur oppositam opinio-
nem, quam olim docuerat, nec tamen ejus
solvit rationes: ergo ut quis aliquam opinio-
nem prudenter sequatur, necesse non est, ut
oppositas rationes solvat, ut toties inculcat

Fogarinus; sed satis, ut iudicet certò proba-
bilem, esto non solvat rationes oppositas ve-
ritati ejus opinionis certò probabilis.

His ad eruditionem prælatis, proban-
da modo à me est doctrina allata repugnan-
tia, nempe, quod iudicium subjectivè pro-
babilius necessarium ad rectam operationem
debet esse firmum, & fixum, & determi-
natum de veritate. Ita autem arguo: Opinio
ex P. D. Thyrsio *Disseri. 3. cap. 2. n. 39. est*
iudicium determinatum alterius parit, infir-
rum tamen, & vacillans, & habens cam-
eram formidinem de opposito: sed iudicium sub-
jectivè probabilius, quod P. D. Thyrsius as-
serit ad rectam operationem necessarium, est
opinativum; ergo est infirmum, & vacil-
lans, & habens conjunctam formidinem de
opposito; ergo implicat, ut illud idem sit
absolutum, firmum, & fixum de verita-
te: ergo vel ad rectam operationem non pre-
requiritur necessariò, ut opinio iudicetur ve-
ra, iudicio absoluto, firmo, & non fluctuan-
te, ut toties asserit; vel si hoc prærequiritur,
ut sæpe asserit, falsum prius est, quod
priùs asseruerat, nempe quod opinio iudi-
cium determinatum, infirmum, & vacil-
lans, & formidans de opposito.

Contradictio hæc notata fuit ab Illustr. N.
Episcopo Fuentes (quem è vivis creptum to. 59.
ta Theologia recenter luget) in suo *Examen-
ne Theologico* de Probabiliorismo art. 1. n. 1.
declarans magis hoc ipsum ita sentè discu-
rit: Opinio, quam quis sequitur, retinet es-
sentiam opinionis; sed de hujus essentia est
juxta P. D. Thyrsi. quod sit iudicium infir-
mum, & vacillans: ergo opinio, quam quis
sequitur, est iudicium infirmum; ergo qui
eam sequitur, non potest eam iudicare ve-
ram iudicio firmo, & non fluctuante. Sub-
dit n. 3. quod ex eo, quod quis suam opi-
nionem iudicet sibi probabiliorē, non fit,
quod ideo possit iudicare firmiter veram:
tum quia timere potest, ne ex voluntariò af-
fectu fundamenta appareant sibi urgentiora:
tum quia pro oppositâ stare videt graves Do-
ctores, & rationes: tum quia, ut ego alibi do-
cui, evidentiâ credibilitatis hæc longe
differt ab evidentiâ probabilioritatis propriæ
opinionis; illa enim tanta est, ut mereatur,
quod firmissimè assentiar objecto evidenter
credibili; nemo autem dicit evidentiâ
probabilioritatis mereri, ut firmissimè as-
sentiar per actum opinionis objecto mihi
evidenter probabiliori: tum quia pleneque
opinionēs alicui probabiliores non sunt illi
adeo evidenter probabiliores, ut nostra reli-
gio, & mysteria, est evidenter credibilior se-
ctis, & articulis oppositis. Immo, si ex P.
D. Thyrsio

P. Thyr. D. Thyrso *diff. 3. cap. 2. n. 30.* fides nostra sine evidentiâ creditatis requisita alicui proponeretur, ille non teneretur eam credere, sed excusaretur ignorantia invincibili, ut docet M. Lorca, quod approbat P. D. Thyrus; eo ipso sequitur, quod nemo assentiri tenebitur opinioni probabiliori, quoties careat evidentiâ illâ ad fidem requisitâ; adeoque poterit sequi oppositam, etsi minus probabilem, absque eo quod, vel probabiliorum iudicet absolute falsam, vel minus probabilem absolute veram, sed solum iudicet utramque certo probabilem, nec aliud requiritur ad sequendam quaecumque opinionem in opere morali. Hæc prudens, & doctus Episcopus.

N. Confirmat 1. *art. 2. & 3.* ubi recte probat opinioni probabiliori non convenire certitudinem moralem exclusivam omnis prudentis formidinis de opposito; neque ex eo quod aliqua opinio videatur alicui probabilior, ideo dici possit esse illi moraliter certa. Quis enim dicat adeo certam sibi esse omnem opinionem sibi probabiliorum, ut est moraliter certum Hostiam publico cultui expositam esse consecratam? Nam cum Hostia exponitur, ita adest prudens pro consecratione fundamentum, ut nullum prorsus adsit prudens pro non consecratione fundamentum; quod si adesset, non essem moraliter certus de consecratione; sed stante probabilitate propriæ opinionis, hinc inde inter T. T. controversæ, adest prudens fundamentum pro oppositâ, nam utraque iudicatur certo probabilis; ergo mea mihi probabilior non est mihi moraliter certa; ergo non excludit omnem prudentem formidinem à certo gravi fundamento opinionis oppositæ derivatam. Si autem opinio mihi probabilior non est mihi moraliter certa de veritate logicâ, rogo, quomodo firmo, & non fluctuante prudenter iudicio potero illi assentiri? Etenim, quod meæ opinionis fundamenta videantur mihi urgentiora, ad summum sequitur, quod minorem habeam formidinem de logicâ meæ opinionis veritate, quàm de veritate oppositæ; nullatenus autem sequitur, quod habeam certitudinem moralem de logicâ veritate meæ opinionis.

N. Confirmat 2. *art. 4.* alio argumento, quod nos quoque ex nostro penu alibi dedimus. Ex eo quod fidei objecta sint evidenter credibilia objectis oppositis, non fit, quod sint evidenter vera, ut latè docui *disp. 9.* ergo multò minus ex eo, quod mea opinio sit mihi evidenter probabilior, non fiet, quod sit mihi certo vera. Si ergo ex certitudine

probabilioritatis non sequitur certitudo veritatis; immò si ex certo probabilioribus invicem contradicentibus evidens est tot esse falsas, quot veras; non video qualiter quis certo cognoscens, quod ex opinionibus certo probabilioribus sibi invicem contradicentibus, una sit uni, altera alteri probabilior, possit formare firmum, & moraliter certum de sue opinionis, etsi sibi evidenter probabilioris; veritate, possit, inquam, tale iudicium formare: ergo si tale iudicium directum firmum de veritate logicâ est chimericum, eo ipso non est necessarium ad rectè operandum.

Urgeo hoc ipsum: Recta Logica docet, N. nil debere esse in consequenti, quod in præmissis non fuerit; sed in præmissis non est nisi probabilitas ipsius veritatis; ergo in consequenti non potest esse nisi probabilitas ipsius veritatis, non autem veritas. Quis enim de culpâ logicâ non accusabit ita argumentem? Probabilis est Petrum currere; ergo Petrus currit: cur autem, nisi quia ex probabilitate cursus affirmatâ præcedit ad affirmandam cursus veritatem? atque adeo plus asserit in consequenti, quàm asseruerat in antecedenti: sed in hoc ipsum incidunt quotquot docent assentiendum directè esse ut veræ, & quidem iudicio firmo, & absolute de veritate, ipsi opinioni credite certo probabiliori; nam à certâ probabilitate veritatis affirmatâ transeunt ad affirmandam absolute veritatem: ergo incolumi Logicâ nullatenus dici potest, quod ut quis rectè operetur, teneatur opinioni sibi visæ certo probabiliori assentiri illi per iudicium directum absolutum, & firmum, tamquam veræ: ergo doctrina Probabilioristarum obligantium ad firmum de veritate iudicium, quoties versamur inter æquæ, aut non æquæ probabilia, non tantum repugnat naturæ iudicii opinativi, etsi certo probabilioris, sed etiam ipsi Dialecticæ principiis.

Idem prorsus dico repugnare, ut quis opinionem sibi probabiliorum iudicet determinatè veram: etenim scit, quod omnis opinio stans intra terminos probabilitatis sit indifferens ad veritatem, & falsitatem; immò scit plurimas probabiliores esse falsas; & ex probabilioribus invicem contradicentibus tot esse falsas, quot veras: ergo timere merito prudenter potest, ne opinio visa sibi probabilior sit falsa: ergo repugnat, ut iudicet determinatè veram opinionem sibi probabiliorum, cum evidenter sciat esse indifferentem ad falsitatem: ergo doctrina de obligatione assensus directi absoluti, & determinati de veritate opinionis sibi probabi-

lioris

loris, ut quis licite operetur, est prorsus repugnans.

N. Hinc laudatus merito Episcopus de Fuentes in suo libello, mole quidem, non tamen sapientia, prudentia, & rationum pondere exiguo, toto suo Probabiliorismi Examine contendit, quod opinionem, quam probabilioris iudico, nequeam absolute iudicare veram; sed tantum verosimiliorem, & quidem cum formidine, an sit in re falsa: similiter contendit, quod nequeam minus probabilem oppositam iudicare absolute falsam, sed forte esse veram; & ideo ejus fundamentum iudico grave, & sufficiens, ut intellectus suspendat tum assensum determinatum de veritate probabilioris, tum assensum determinatum de falsitate minus probabilis. Si enim, ut ait a. n. 72. iudicare possum alios Doctores errasse contra legem sequendo opinionem sibi probabilioris; & hoc quia mihi est probabilior; cur timere non potero, me hic, & nunc quoque errare, iudicando, etsi quia mihi est probabilior eos errasse? Si ergo timere possum de ipsa mea probabilioritate, quanto magis de ejusdem mei iudicii mihi probabilioris veritate; cum sciam, quod omne probabilior sit indifferens ad verum, & falsum?

§. III.

Alia repugnantia pro ejusdem firmi iudicii directi necessitate.

SUMMARIUM.

Contradictio, n. 65.

DD. tuentes obligationem sequendi tutiorem inter aequae probabiles, n. 66.

Alia eorum Probabilioristarum contradictio, ib. & n. 67.

Si datur obligatio sequendi tutiorem inter aequae probabiles, non est necessarium, immo repugnat iudicium directum, n. 68. 69.

Implicat iudicium directum, si teneor sequi tutiorem minus probabilem, aut si possum eam sequi, si verum est, quod intellectus nequeat physice assentiri minus probabili, n. 70.

Alia repugnantia iudicii directi de veritate, dato Probabilioristarum principio, quod non teneamur semper ad verum, n. 71. 72.

Alia contradictio P. Thyrsi, n. 73.

Aut P. Thyrsius se non obligare ad querendam re ipsa probabilioris, n. 74.

DD. qui tractant de quantitate diligentiae pro veriusquisitione; & qua passim tradatur, ib.

Repugnat, ut probabilior iudicetur absolute, & firme certa, n. 75.

Alia repugnantia ex doctrina P. Eliz. n. 76.

Alia contra Palanci principia, n. 77.

Palanci contradictio, ibid.

Alia repugnantia, n. 78. 79. 80.

ECce alia contra idem iudicium directum de veritate firmum, immo necessarium, repugnantia, quae ex doctrina Probabilioristarum sequitur.

Prima est, quod dicant, suspendendum esse omne iudicium, quoties utraque opinio est aequae probabilis; ita P. D. Thyrsius a. n. 7. §. 7. & simul dicat sequendam tunc esse tutiorem; ita Lf. §. 8. n. 51. Modo rogo, quomodo tunc sequi possum tutiorem, si necessitator ad suspendendum iudicium de veritate tutioris? nam quoties utraque est aequae probabilis, teneor ad utriusque iudicii suspensionem; sed etsi una sit tutior, est tamen aequae probabilis; ergo tunc teneor ad suspendendum iudicium de veritate tutioris; ergo vel tunc non possum sequi tutiorem, quia tunc implicat iudicium directum de illius veritate, cum tutior non sit tunc probabilior; vel si possum, necessarium non est iudicium directum de veritate tutioris, sed satis reflexum de ejus tutioritate.

Confirmo 1. hoc ipsum; quia ex una parte datur obligatio sequendi tutiorem, quoties utraque est aequae probabilis, ut vult Palanco, P. Munesia, P. D. Thyrsi & Fogge. P. Minus: ex alia datur impossibilitas sequendi illam, quia, juxta eandem, omnis opinio, quam sequor, debet a me iudicari directe vera; sed neutra ex aequae probabilibus potest, juxta eandem, iudicari directe vera; ergo datur tum necessitas, tum impossibilitas sequendi tunc tutiorem: necessitas, ut affirmant; impossibilitas, quia voluit omnem opinionem judicandam directe veram debere esse probabilioris; sed tutior non est tunc probabilior; ergo tunc non potest iudicari directe vera: ergo vel non datur necessitas iudicii directi de veritate opinionis, si tutior est sequenda; vel si datur necessitas, repugnat, ut tunc sequar tutiorem.

Explico. Sit haec duplex opinio aequae probabilis, *Datur lex jejuniij*; *Non datur lex jejuniij*. Prima tutior, quia stat pro lege; altera minus tuta, quia pro libertate. Dicunt Adversarij sequendam tunc esse stantem pro lege. At quaero, qualiter formari possit iudicium directum de ejus veritate? Quod enim formare possim hoc iudicium, *Non pecco jejunando*, non est formare iudicium directum de ejus opinionis veritate; non enim per illud affirmatur obligatio jejuniij, ut affirmari debet; immo illud iudicium, *Non pecco jejunando*, stare potest cum iudicio directo de veritate.